

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/10029,Dot-sprawdzen-przez-IPN-w-zbiorze-zastrzezonym-WSI-prowadzonych-na-wniosek-Rzecz.html>
03.05.2024, 14:10

Strona znajduje się w archiwum.

Dot. sprawdzeń przez IPN w zbiorze zastrzeżonym WSI, prowadzonych na wniosek Rzecznika Interesu Publicznego.

Jakkolwiek proces tworzenia archiwum IPN, pomimo braku skutecznej pomocy właściwych władz, rozpoczął się z końcem 2001 r., tj. po upływie półtora roku od chwili wyboru przez Sejm Prezesa IPN, to jednakże dopiero obecnie proces przejmowania akt z kilkuset instytucji dobiega końca. Przypomnieć trzeba, że sprawdzane w postępowaniu lustracyjnym materiały ewidencyjne, Wojskowe Służby Informacyjne przekazały do zbioru zastrzeżonego IPN w dwóch terminach 22 października 2002 oraz 27 czerwca 2003 r. Pismem z dnia 2 grudnia 2002 r. Prezes IPN wystąpił do Ministra Obrony Narodowej o upoważnienie pracowników IPN do dostępu do tych materiałów, zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej. Po początkowej odmowie, w wyniku kilkukrotnych interwencji Prezesa IPN, Minister Obrony Narodowej 27 czerwca 2003 r. poinformował IPN o udzieleniu stosownego upoważnienia, co stworzyło podstawę prawną dla prowadzenia sprawdzeń. Do sprawdzeń tych jednak wymagany jest osobisty udział upoważnionych przedstawicieli Ministra Obrony Narodowej. Sprawdzenia w tym okresie były dokonywane w sposób ograniczony i nie satysfakcjonujący Prezesa IPN, co uzasadniało jego wystąpienie o zawarcie stosownego porozumienia, gwarantującego udział w kwerendach archiwalnych wystarczającej liczby upoważnionych przedstawicieli MON. Porozumienie to zostało zawarte 20 maja b.r. i umożliwiło przyspieszenie sprawdzeń na potrzeby Rzecznika.

Sprawdzanie to zostało zakończone z dniem 9 lipca b.r. i objęło wszystkie dokumenty znajdujące się w zbiorze zastrzeżonym WSI, przekazanym do IPN, których dotyczyły wnioski Rzecznika. Sprawdzeniem tym objęto 11 750 osób, w tym osoby podlegające lustracji już w okresie, w którym sprawdzone dokumenty znajdowały się poza IPN, u swych wcześniejszych dysponentów. O wszystkich wynikach sprawdzeń powiadomiony został Rzecznik Interesu Publicznego.

W pismach kierowanych do Rzecznika Interesu Publicznego w odpowiedzi na jego wnioski o dokonywanie sprawdzeń w archiwum IPN na potrzeby lustracyjne, nie zapewniano

Rzecznika o przeprowadzeniu sprawdzeń we wszystkich archiwach, w których Rzecznik Interesu Publicznego mógł poszukiwać stosowanych informacji. W porozumieniu podpisanym w dniu 23 lipca 2001 r. pomiędzy Rzecznikiem Interesu Publicznego i Prezesem IPN znalazło się stwierdzenie, że w celu wykonania ustawy lustracyjnej "Rzecznik może zwrócić się do Dyrektora Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu z zapytaniem odnośnie występowania w archiwach Instytutu materiałów archiwalnych oraz innych dokumentów (...) niezbędnych do przeprowadzenia dowodów w związku z wykonywaniem zadań określonych w ustawie". Żadne z postanowień tego porozumienia nie przekazuje do IPN zadań Rzecznika w zakresie poszukiwania przez niego dokumentów potrzebnych w procesie lustracyjnym ani nie ogranicza kompetencji Rzecznika do kierowania stosownych pytań bezpośrednio do WSI. Podkreślić trzeba przy tym, że Rzecznik uprawniony jest ustawowo do dokonywania sprawdzeń w archiwach, niezależnie od tego, w dyspozycji jakich instytucji się znajdują, co otwiera drogę do prowadzenia takich sprawdzeń przez przedstawicieli Rzecznika, niezależnie od działań podejmowanych przez IPN.

IPN wyraża przekonanie, że Rzecznik Interesu Publicznego potwierdzi, iż przedstawiciele IPN zwracali się w trybie kontaktów roboczych o delegowanie przedstawicieli Rzecznika do prowadzenia sprawdzeń, co pozwoliłoby na bezpośredni wgląd w zakres i sposób sprawdzeń, a także uzyskanie przez Rzecznika wiedzy, jakie części materiałów WSI objęte są kwerendą prowadzoną na jego wniosek w IPN. Rzecznik nie wykazał jednak zainteresowania taką formą współpracy, która umożliwiłaby mu uzyskiwanie na bieżąco informacji o archiwach przejmowanych przez IPN i objętych stosownymi sprawdzeniami.

IPN wyraża jednocześnie uznanie dla działalności Rzecznika, który prowadzi postępowania nie mające precedensu w polskiej jurysprudencji, przyczyniając się w ten sposób do tworzenia kultury prawnej demokratycznego państwa prawnego.